

MAGYAR BANYÁSZLAP

Hungarian Miners' Journal

THE HUNGARIAN MINERS' JOURNAL HAS MORE SUBSCRIBERS THAN ANY OTHER THREE HUNGARIAN WEEKLIES IN THE UNITED STATES

THE HUNGARIAN MINERS JOURNAL VISITS MORE THAN ELEVEN HUNDRED MINING CAMPS AND MORE THAN FOURTEEN THOUSAND HOMES

VOLUME XXVII. ÉVFOLYAM

DETROIT, MICHIGAN,

1939 JULIUS 20.

NO. 29. SZÁM

28 ÁLDOZATA VAN A ROBBANÁSNAK

VÉRTŐL VÖRÖS UJRA HARLAN

Négy bányász az áldozat, de az egyik katonatiszt is súlyosan megsebesült

A szervezkedni akaró bányászok és azoknak harlani picket-jét elvesztették a folytonosan ismétlődő kihívásokra türelmüket és a katonaság ellen fordultak, amely rendfenntartás cím alatt voltaképpen a sztrájk törőket segíti.

Az állami kormányzó által kirendelt katonaság sortűzet adott, amely egy Dock Caldwell nevű 31 éves bányászt azonnal megölt és négy bányászt súlyosan megsebesített. A tömeg erre szintén fegyverhez nyúlt és John Hanberry kapitányt egy golyó furta át úgy, hogy a kórházba került.

A katonaság elfogott kétszázötven picketelő bányászt és azokat a börtön felé vitte, ami a bányászokat annyira felizgatta, hogy a verekezés újra kitört. A katonák ujra sortűzet adtak, amelynek egy bányász és egy bányász öreg édesanyja lettek a súlyosan sebesültjei.

Chandler kormányzó most már háborus tank-eket küldött Harlanba a rend fenntartására és az egész megye katonai parancsnokává Fred Staples őrnagyot nevezte ki, aki a katonai haderő megtámadása címén katonai bíróság elé akarja állítani az elfogott kétszázötven harlani bányászt.

A Mahan-Ellison Mining Co. a bányászok legmerekvebb ellenfele. Ez a társulat semmiképpen se akarja elismerni a UMWA szerződést és egész csomó sztrájk törővel dolgoztat. A bánya kijelentette, hogy ha mindenki szerződik is az unióval, azt nem fogja semmi szín alatt elismerni.

A bányászok elfogatása olyan izgalomra vezetett, hogy bekövetkezett a második összeütközés a katonák és a bányászok közt. Ennek a csatának Daniel Noe 39 éves bányász lett az áldozata, akit hasbalőtttek.

Wm. Fee, aki a Mahan-Ellison Coal Company nevében elfogató parancsot kért 246 bányász ellen, veszekedés közben agyonlőtte Bill Roberts 35 éves unum bányászt, amire le tartóztatták. Two Werdá telepen is belehalt sérüléseibe az egyik bányász.

A katonai hadi állapotot most már teljes szigorral érvényesítették Harlan megyében, de közben a kormányzó nyomására tárgyalások folynak a UMWA és a bányatulajdonosok között és remény van arra, hogy a bányák beadják a derekukat és elismerik a szervezkedési jogot.

A bíró biztosíték ellenében valamennyi elfogott bányászt szabadlábra helyezte a tárgyalásig.

KENTUCKY ÁLLAM KELETI RÉSZÉBEN PROVIDENCE TELEPEN TÖRTÉNT A SZÖRNYŰ SZERENCSETLENSÉG A DUVIN COAL COMPANYNAK SZÉNGÁZAS ÜZEMÉBEN

Kentucky állam keleti részében, Providence telepen van a Duvin Coal Company puhaszén bányája, amelyről már régen tudták, hogy tele van széngázzal és csak állandó szellőztetés mellett lehet üzemben tartani. Ez a szellőztetés meg is volt hosszú időn át, de az évek során elromlottak a szellőztető csövek és a bányában a széngáz felgyülemlett. Julius 15-én azután felrobbant a széngáz és huszonnyolc bányász életét oltotta ki.

A robbanás egy csaknem kétszáz láb mély tárnában következett be, amelyben a szerencsétlenség idején mintegy negyven bányász dolgozott. A robbanó széngáz ezek közül nyomokban megölt tizenkilenc embert, míg kilenc bányász, akik távolabb voltak a robbanás helyétől, a földre esett ugyan, de azután felugorva, a kétségbeesés erejével menekült a kijárat felé. Ez a kilenc ember azután szerencsésen ki is menekült és felverte az egész bányatelepet a szomorú hírrel.

Gázálarokban husz tagu mentőcsoporthoz eszkekedett alá a bányába, akik rövid időn belül tizenkilenc bányász holttestére akadtak, akiket felhoztak a napvilágra. Közben a bánya vezetője a könyvekből megállapította, hogy még több embernek kell lenni a végzetes tárnában és annak a reménynek adtak kifejezést, hogy ezek valamelyik melléktárnában eltorlaszolták magukat és még életben lehetnek, ha el

MINDÖSSZE KILENC BANYÁSZ TUDOTT MEGMENEKÜLNI A TÁRNÁBÓL A ROBBANÁS UTÁN ÉS EZEK IS CSAK ANNAK KÖSZÖNHETIK ÉLETÜKET, HOGY A KÉTSÉGBEESÉSZÁRNYAKAT CSINÁLT A LÁBAIKBÓL. — KILENC BANYÁSZT MÉG NEM TUDTAK MEGTALÁLNI ÉS SENKISE BIZIK ABBAN, HOGY EZEKET ÉLVE LEHESSEN FELHOZNI A BANYA VALAMELYIK ELTORLASZOLT ZUGÁBÓL.

tudták magukat zárni a széngáztól.

A mentési munkák közben érkezett a helyszínére Kentucky állam bányafelügyelője, akinek kíséretében véletlenül ott volt Fred Ferguson, Indiana állam Bureau of Mines hivatalának igazgatója, aki átvette a mentési munkálatok vezetését. Ideiglenes csövek lefektetésével hajtottak friss levegőt a tárnába, de azt nem bírták annyira megtisztítani a széngáztól, hogy gázálarok nélkül dolgozhassanak a mentők.

Két napi munka után még nem tudták elérni azt a helyet, ahol a hiányzó kilenc bányász eltorlaszolhatta volna magát és bár folytatják a mentő munkálatokat, minden reményt feladtak arra, hogy ezt a kilenc bányászt élve menthessék meg a rettenetes sírból.

F. V. Ruckman, a bányatársulat elnöke a szerencsétlenség megtörténte után beismerte, hogy a bányavállalat, amely a harmadik legnagyobb bánya Kentucky államban, pénzügyileg gyengén áll és legalább százezer dollárra lenne szüksége, hogy az elpusztult bányászok hátrahagyott családjának segítséget tudjanak nyújtani,

amit meg akarnak tenni a legnagyobb készséggel.

VÉLETLENÜL LETT GYILKOS

Sunburyban a bányász elsütötte fegyverét és megölte a szomszédban alvó leányt

Sunburyban, Pa., Peter Svatski bányász vadászfegyverrel babrált, de nem vizsgálta meg azt, hogy töltve van-e a fegyver vagy sem és ennek végtelen és tragikus kimenetelű baleset lett a következménye.

A töltött fegyver elsült és a kirepülő golyó a szomszédos ház ablakán keresztül megölt egy ágyában alvó fiatal lányt. A gondatlan bányász beismerte hibáját, bűnöst vallott, mire a bíróság két és fél évi fegyházra ítélte, amelynek kitöltését az állami fegyházban már meg is kezdte.

MINERAL SPRINGS SZÜNETEL

Wilkes Barre mellett a Mineral Springs keményszén bányája üzemét bizonytalan időre beszüntették.

Kiderült, hogy a nehéz pénzügyi helyzet folytán a bánya nem biztosította munkásait baleset ellen még az állami kártérítési alpnál sem, holott az állami törvény elrendeli, hogy minden egyes bányász élete legalább négyezer dollár legyen biztosítva családjának javára.

John Daniel állami bányáinspektor maga is a mentők között dolgozik és panasolja, hogy a széngázon kívül a feltörő bányavízzel is meg kell küzdeni, hogy az eddig meg nem talált kilenc bányászhoz jussanak.

Az első tizenkilenc halott között, akiket megtaláltak, hét negro bányász volt. Elpusztult velük együtt Bernard Barnes foreman is, fiával együtt. A kilenc, eddig meg nem talált bányász között pedig ott van Arch Gold foreman, akinek gyakorlatában bizva reménykednek abban, hogy ezek a szerencsétlenek eltorlaszolóssal talán mégis tudtak önmagukon segíteni.

A megmenekült bányászok nagyon zavaros módon beszélnek a szerencsétlenség felől. A robbanás ereje valamennyit levert lábáról és úgy hengerítették őket saját testük körül,

mintha hordók lettek volna. Nem tudják, hogy mi lehetett a robbanás közvetlen oka, mert mintegy negyven lépessel távolabb voltak attól a ponttól, ahol a robbanás történt és az teljesen készületlenül találta őket. Abban valamennyien meg egyeznek, hogy bár fojtott volt a levegő, semmi erősebb széngáz szagot nem éreztek és nem is sejtették, hogy sok lenne a levegőben a gáz.

A szerencsétlenség hatása alatt kieresődött az a nézet, hogy az összes szénbányákat a szövetségi inspektorok felügyelete alá kell helyezni, mert azok sokkal szigorúbban járnak el a bányák vizsgálata körül és kétségtelen, hogy a szellőztető készülékek gyenge állapotát már régen megállapították volna.

A UMWA kerületi tisztviselői segítséget küldtek a lokálnak, hogy a kenyérkeresők nélkül maradt családok legalább átmenetileg ne szenvedjenek nyomorúságot. Jogászok nézete szerint a biztosítás hiánya dacára az államnak meg van a kártérítési felelőssége, mert kötelessége lett volna a biztosítás hiányát megállapítani és inétkedni, hogy a bányászok ne álljanak üres kézzel a bekövetkező balesettel szemben.

A mentők négy napi kutatás után a végső csoporthoz tartozó kilenc bányászt is megtalálták. Valamennyi halott volt.

ÚJ MÉRŐLÉCET KÖVETELNEK

Senator Norris és több társa a szövetségi villamos áramhoz mérnének a szentet

A szövetségi szenátusban George W. Norris nebraskai szenátor és több törvényhozó társa a szövetségi erőművek által termelt villamos áramot óhajtanák a szén értékmérőjének használni a jövőben.

A szenátorok azt szeretnék tudni, hogy például egy tonna szén által kifejtett hőséget mennyi villamos árammal lehetne előállítani és mibe kerülne például a Tennessee Valleyban levő villamos műveknek ennek a villamos áramnak előállítását és forgalombahozatalt.

Az összehasonlításból, amelyet ilyen alapon csinálnának, meg lehetne azután állapítani azt, hogy olcsóbb-e a szén a villamos áramnál vagy drágább és ha olcsóbb, akkor követelni lehetne, hogy erőműveknél inkább a szent használják, ami az egész széntermelésre igen kedvező hatást gyakorolna.

A szenátorok kívánsága az, hogy a szövetségi villamos művek e célra kapjanak bizonyos összeget, amelyet a kérdés tanulmányozására és kísérletekre fordíthatnának a bíróságban levő széntermelés érdekében.

NEM TARTANAK ÁRVERÉST

A Cowen Colliery keményszén bányát nem fogják árverésen most már eladni

A UMWA közbelépésére a Hazleton közelében levő Nu-remberg városkában levő Gowen Colliery nem fog az árverező kalapácsa alá kerülni, hanem a négy hónap óta szünetelő bányában az üzemeltetést hamarosan újból meg fogják kezdeni.

A UMWA összehívta a bányatulajdonost, a bérlet és a hitelezőket és rávette őket arra, hogy békés egyezséget kössenek. Így most már semmi akadály nincs annak, hogy a bányát újból megnyissák, de a pénzügyek vezetésébe ezen túl a bányászok egy bizottságának is lesz állandó beleszólási joga.

ELLOPTÁK A SINEKET

A Pompey Coal Company, Throop, Pa., csille vasútjának sineit éjszaka idején négy husz éven alóli fiú felszedte, ellop-ta és eladta. A sineket megtalálták a rendőrök, visszahozták és a bányászok újra lerakták.

— Minden előfizetőnk helyet kap a bányászok Ezüst könyvében —

ELEGET TESZUNK A BANYÁSZOK KÉRÉSÉNEK ÉS MINDEN ELŐFIZETŐ ÉLETRAJZÁT KÖZÖLJÜK A NAPTÁRBAN, AKI AZT KIVÁNJA. — EZ LESZ A MAGYAR BANYÁSZOK NAGY TALÁLKOZÁSA, AHO L MINDEN RÉGI BAJTÁRSUNKAT MEGLELJÜK. — KÜLÖN ÉRTESÍTÉS ÉS KÉRDŐ-IV MEGY A NAPONBAN MINDENKIHEZ EBBEN AZ ÜGYBEN

Magyar bányászok arra kérték bennünket, hogy tegyük a huszonöt éves jubileum Ezüst Könyvét olyan örök emlékké, amely igazán kedves legyen minden ember házában, örökítsük meg abban a magyarok nevét, akik a Bányászlap családját alkotják.

És azt írták, hogy mivel ez külön költséggel jár a számunkra, szívesen viselnének abból egy-két dollárt fejlenként.

Sokat gondolkodtunk, sokáig haboztunk, hogy magunkévá tegyük-e az indítványt. Tudtuk, hogy ez a munka költséges, hogy kérdő-ívet kell kiküldeni minden emberhez, hogy azok nyomán meg kell írunk az életrajzokat s hogy a sok ezer példányban megjelenő könyv előállítására így sokkal többre kerül.

De a bányászokra is gondoltunk.

Azokra a bajtársakra, akik

husz-harminc-negyven éven át sok helyen megfordultak, sok régi cimborákkal találkoztak, akikről azután elszakították a sors őket s akikről évek óta nem is hallhattak.

Jó lenne még egyszer vég nézni azokat a jóbarátokat, akikkel a régi, a jókedvtől hangos magyar burdos-házakban együtt éltünk a fiatalság szebb éveiben, akikkel talán egy plébán dolgoztunk, vagy egy masinán vágunk, akikkel talán valamelyik barátságos magyar hajlékban egy időben egy ágyban aludtunk.

Jó lenne seregszemlét tartani mindnyájunknak, hogy hát ugyan kik vannak még életben közöttünk, hogy kit merre vett a sors, kinek milyen nagy lett a családjá?

Hogy ki küzdök még most is a föld gyomrában, ki lett gyári munkás, ki lett farmer vagy üzletember azóta, mióta egymást nem láttuk.

Rokonok, földik, jóbarátok, régi cimborák találjanak így a nagy Ezüst Könyvben egymásra.

Elhatároztuk hát, hogy eleget teszünk a kérésnek és alkalmat adunk mindenkinek, hogy rövid életrajza megjelenhessen a Magyar Bányászok Ezüst Könyvében.

HALÁLOS SZERENCSETLENSÉG

BOBTOWN, PA. — Ray Gulf bajtárs masinás volt az itteni bányában. Pár hete, a munka kezdetén a támasztó báré kigurdott, Gulfot a masina elkapta és mire munkástársra meg tudta a gépet állítani, szerencsétlen bajtársunk halott volt.

A lakosság nagy részvétele mellett a szervezet gondoskodott temetéséről.

Ennél szebb emléket, ennél kedvesebb könyvet nem adhatnánk az olvasók kezébe.

Természetesen a könyvnek ez a része nem jelenti azt, hogy kevesebb szépirodalom lesz a nagy naptárban.

Ez külön részt fog az Ezüst Könyvben képezni, azért kerül az sokkal többre, de a jubileum évben az áldozatot nem sajnáljuk, maradandó, kedves és becses emléket akarunk adni minden olvasónk kezébe.

A sors szétdebott bennünket, testvérek, személyesen mindannyian soha nem találkoztunk egyszerre többé a szerető jóbarátokkal, de ilyen módon a találkozásra meg lesz az utolsó alkalmunk.

Seregszemle lesz így a Bányászok Ezüst Könyvéből, amelyben megtalál mindenki mindenkit, akivel valamikor a barátság szálai egybe fűzték és

akit meg akar még egyszer találni.

Sok munkát és sok gondot jelent ez a számunkra, külön levelet fordultunk hát minden előfizetőnkhez, hogy a dolgot megértse, hogy a kérdőívet idejében beküldhesse és ezeket a leveleket a napokban mindenki megkapja.

Szeretettel kérünk mindenkit, hogy olvassa el a levelet figyelmesen és küldje vissza a kérdőívet minél gyorsabban.

És mert valahol határt kell szabni mindennek, sajnálattal jegyezzük meg, hogy csak azoknak az életrajzát közölhetjük, akiknek jár a Bányászlap.

Akinek nem jár a lap, de benne akar lenni a Bányászok Ezüst Könyvében, annak első sorban meg kell a lapot rendelni, különben nem tudunk a könyvbeni helyet adni a számára.

ÁLDOTT MAGYAR NYELVÜNK ÜGYE

— SZIKLAY ANDOR ÉS MASOK IRASAI —

(G. S.) Ugy látszik, hogy a daytoni Magyar Híradó szerkesztőjének, Kelemen P. Jánosnak az öreg Szabadság hasábjain tett felszólalása fogatos volt. Jóindulatu emberek törekednek arra, hogy a magyar nyelv, az amerikai magyar nyelv megtisztítása érdekében indított mozgalom ne aludjék el. E héten Sziklay Andor hírlapíró és író, a Szabadság jeles belső munkatársa válaszol a költő papnak, Szabó Lászlónak írására ekként:

— Ejnye, a teremburáját, de dühbegurult kedves jó Nagytiszteletű Ur! Pedig hát korántse akarunk mi embert enni, esedezem, csak éppen évődünk egymással s mellesleg, ha lehet, szeretnénk egy kis amerikai magyar nyelv-nagytakarítást végezni, költéséget és fáradságot kímélve... Kár nyitott kapukat döngetni és merőben fölösleges ágyuval lövöldözni verebekre; ne harapjuk le egymás fejét a csudanagy idelizmusban!

Élvezettel olvastam izmos mondatait, még ha itt-ott bícegnék is kisse; például — irgalom szegény fejemnek! — képtelen vagyok megfajteni Nagytiszteletű Uram következő mondat-hieroglifáját (pont után, külön mondat, új szakasz): "Pedig ha valahol, úgy Magyar-Amerikában van rettenetes szükség rá, ahol a magyar nyelv gyilkosságában éppen a saját viszi a főszerepet, amikor kritika nélkül adja közre a papok és tisztelt tagtársak öndicsőítő szörnyszülötteit a hírek rovataiban, míg a saját zöngeményei meg hemzsegek a durva és barbár germanizmustól." MIRE van rettenetes szükség, könyörgöm? És most már: AHOL, vagy AMIKOR van rettenetes szükség? Aztán: "a magyar nyelv gyilkosságában"? Talán inkább "gyilkolásában"? Nem tudom, miféle szerzet az a "felizgatott érdeklődés" (ahogyan Ön írta: "csupa fül és felizgatott érdeklődés vagyok"); a "horodozójai" szó is roppant furán cseng; nem értem a "mondat helyesen odacsapott megfogalmazását" sem. Node hát mindjárt így kezdte a Nagytiszteletű Ur: "... mióta ráirányítottad (t. i. G. S.) figyelmünket arra, hogy nem tudunk magyarul ... stb., azaz: önmagát is a magyarul-nem-tudók közé számítja, ami megdicsérendő szerénység jele. Egyikünknek sincs felhatalmazása arra, hogy itélkezzék elevenek és holtak fölött — és valamennyien közös cél felé törekszünk, remélhetőleg egyenlő adag jóindulattal a tarsolyunkban. Az az érzésem, hogy tulajdonképpen ez a legfontosabb ebben az egész "mozgalomban", vagy kicsodában, mert ha más nem is lesz az eredmény. mint csupán a mi öszszefogásunk, már akkor is többet értünk el, mint az amerikai magyar szervekedési próbálkozások nagytalnosainak tulnyomó része.

Az még igazán nem baj, ha alaposan odamondogatunk egymásnak. A "tüzet a versbe, vagy verset a tűzbe" jelszót nemcsak költeményekre, de mindenféle tevékenységre, teljesítményre és törekvésre szeretem alkalmazni. Lendületre, magyar szókimondásra nagy szükség van itt, — ám derűre, humorra még nagyobb szükség van. "Szeressük egymást, gyerekek" — és ne váljunk a nagy izgalomban olyan haruspexekké, akik közös próbálkozásuk várható eredményét egymás kitaposott be-

leiből olvassák ki. A magyar nyelv tág teret enged a humornak; így s ezért megéreztem leírni azt, hogy "ha üres óráim nem lennének betöltve." Sajnos, hangsúlyt és mosoly nem lehet a mondatok alá kottázni; ha lehetne, akkor Nagytiszteletű Uram nem vette volna oly halálosan komolyan ezt a kis bukfcencet nyelvszerkezeti és értelmi szempontból.

Ön komoly és értékes ember hírében áll; néhány fel-tűnően szép versét olvastam. Megtiszteltetésnek tekintem, hogy beleszólt ebbe a mi játékos nekirugaszkodásunkba. Szóaljalon is meggyakran, Nagytiszteletű Ur. Megbecsüljük jóakarátát, együttműködési hajlandóságát, de — az Ég szerelmére, ne tessék és fáradságot kímélve... Kár nyitott kapukat döngetni és merőben fölösleges ágyuval lövöldözni verebekre; ne harapjuk le egymás fejét a csudanagy idelizmusban!

A szövetséges hetilapok cikkírója kezdte ezt az egész "kampányt". Köszönet jár érte. Az első cikkében foglaltak nyomán három cikket írtam; ezek a Szabadságban jelentek meg. Kelemen kolléga hozzászólást küldött; azután Káldor kartárs, Csánády ur és Nagytiszteletű Ur szólalt meg. E pillanatban itt tartunk. Mi következik ezután? Nem tudjuk, de majd meglátjuk. Hátha felszólal egy-néhány más magyar, aki szívén viseli anyanyelvünk sorsát itt, sokezer kilométernyire annak eredő forrásától? Hátha sikerül akárcsak egy icurka-picurkát is hatnunk kartársainkra, közéleti embereinkre, lelkeszeinkre, nagyobb lelkiismeretességre bírva őket magyar írás, magyar olvasás és magyar beszéd tekintetében? A cél, a szándék, az alap ebben foglalható össze. Mindezek fölött azonban baráti, magyar testvéri megértést és jóindulatot kérünk, meg egy kicsit több vidámságot, mert ha odáig fajul a személyeskedés, hogy háttérbe szorul a cél, akkor — bár sose kezdtük volna!

A szindikált lapok cikkírója engem mint "vezér"-t emleget. Szó se lehet róla. Nem kell ide vezér, még ha azok közül lépne is elő, akik külfönbek, mint én. Ide csak közketonák kellenek, emberek a gátra — és én ilyen közketonai minőségben tisztelek most Ön előtt s valamennyi bajtársunk előtt. Nem venezuelai hadsereget akarunk szervezni, melyben tíz ember közül kilenc tábornok. Nem mint okleveles hajszálhasogatók, hanem mint a Betű tanítási s ugyanakkor tanulni akaró rabjai és szerelmei akarunk mi dolgozni drága magyar nyelvünk újlágyi felvirágoztatása érdekében. Tartsa ezt szem előtt mindenki, aki sorainkba áll. Egyebekben pedig — béke velünk!

Sziklay Andor.
* * *

Pennsylvaniaiból küldi pász-telyi és rohári Kovács István ezeket a kedves sorokat:

— A szindikált magyar hetilapok kezdtek, a Szabadság ereje sietett segítségünkre abban a gyönyörű harcban, amely zamatot magyar nyelvünk tisztítását, épségben tartását célozza. Ne hagyják abba ezt a munkát. Író, költő és újságíró urak tapossanak minél bátrabban egymás tyukszemére. Ez kelti fel az érdeklődést legsikeresebben. Csunya dolog

— MI A TELEK IGAZI ÁRA? —

Hat angol nyelvű napilap vasárnapi számát böngészők és nézegettük, hogy mi a háztelkek ára Amerika különböző városaiban? Mondanunk se kell, hogy az ügynökök által hirdetett telkek New Yorkban a legdrágábbak és körülbelül egyformák a millió lakossal bíró városokban, mint Cleveland, Detroit, Boston, Philadelphia, stb. A legolcsóbb telkek, amit az ingatlan ügynökök (majd azt mondtuk real estate hiénák) kínálnak, 425 dollár, ha készpénzzel fizet a vevő. Részletre sokkal drágább.

Olcsó telkek New Yorkban is vannak. Az egyik hirdetés szerint "elsőrendű telkek kaphatók már 999 dollárért metropolitán New Yorkban" kellő közlekedéssel, vízvezetékekkel,

ugyan, ha a tollforgatók egy-más gyengéit piszkálják, de a magyar nyelvújítás idején ezt tették a nagyok is: Kazinczy, Kölcsey, sőt Vörösmarty is. Ha az akkori túszurásokat el tudták viselni a nagyok, ne fájjon az a mai... — hadd maradjon ez a mondatom befejezetlenül.

Pártolom Kelemen János szerkesztő indítványát, hogy ne hagyjuk ezt a mozgalmat elaludni.

* * *

Anélkül, hogy idézeteket közölnénk leveleikből, éppen csak annyit teszünk, hogy megemlékezzünk Angyán Tivadar és Horgya Ferenc írásairól, amelyek a magyar nyelv tisztaságának megőrzése érdekében indított mozgalom erőteljes folytatását sürgetik.

* * *

Mindehhez csak ennyit; A szindikált magyar hetilapok hasábjainak kapuja tárva nyitva mindenki előtt, aki a magyar nyelv javát akarja.

csatornázással, gázzal és villamos árammal.

Az a kifejezés, hogy ezek a telkek metropolitán New Yorkban vannak, a régi magyar anekdotát juttatja eszünkbe. A régi jó szabadelvű időkben felkereste Schosberger bárót pesti irodájában egy telek-hiéma és kezdte a szót ekként:

— Hallom, hogy a méltóságos báró ur egy nyaralót szeretne venni.

Az öreg báró rövid szóval mondta:

— Jól hallja!

Lelkendezni kezdett az ügynök:

— Van nekem egy nyaralóm, ami éppen a méltóságos báró urnak való. A legjobb helyen fekszik, amit csak gondolni lehet — a Duna partján. Ha fűtődni akar a báró ur, ott a Duna; ha mosni a háznál, ott a Duna; ha csónakázni akarna a báró ur, ott a Duna; ha halászni óhajtat, ott a Duna; ha Isten mentse, tűz ütne ki a házban, ott a Duna...

— De hátha árvíz talál jönne?

Amire az ügynök nagyot le-gyintett kezével és fitymálva felelt:

— Ha árvíz jönne? Hol van az a ház, báró ur és hol van a Duna!

Ezek a metropolitán New Yorkban kínált telkek is hej de messze eshetnek az igazi New York városától.

És most hadd mondjuk el, hogy miért érdeklődtünk a háztelkek ára után?

Michigan állam Midland nevű városában, amely Detroittól alig tíz mérföldre van és úgy összenőtt az autóbilok városával, hogy az utas nem tudta, mikor hagyta el Detroitot és mikor lépett Midland területére, a legnagyobb munkaadó a Dow Chemical Company. Ennek a nagy gyárnak

temérdek mérnöke és vegyésze van, akik közül 89 fiatalabb koru férj összebeszél, hogy nem fizetnek többé lakbért, hanem háztulajdonosok lesznek együttes erővel.

A nyolcvankilenc mérnök megbeszélte a dolgot, közösbé megvásárolták a város szélében negyven aker földet 7500 dollárért és azt felosztották saját maguk telkekre. A telkek nem egyformák. A legkisebb 70 láb széles és 160 láb mély, a legnagyobb 120 láb széles és 170 láb mély. Mikor már kivágták a telkeket, kivágták belőlük az utcáknak való helyet és kifizették a vételárát, akkor kiderült, hogy egy-egy telek átlagban 84 dollárba került. A környéken ezzel szemben nem lehet 550 dolláron alul telket kapni.

A 89 mérnök ekkor a Dow gyárhoz fordult és közösen felvettek a gyártól 70,000 dollár kölcsönt, amit ekként használtak fel: 36,080 dollárért megépítették az utcákat és a csatornázást, 11,500 dollárba került a vízvezeték a telkekre, 5920 dollárt kértek tőlük az utcai cement gyalogjáróért, 3118 dollárt fizettek a csatorna hálózatnak a főcsatornába való bekapcsolásáért és 1290 dollárt a vízvezeték bekapcsolásáért. Közben a gáztársaság és a villamos társaság a maguk költségén vezették be a házakhoz a gázcsöveket és a villamos áramot, hiszen egészen új és jó fogyasztókra tettek szert.

Egyetlen tételnél, a gyalogjárók kiépítésénél 25,000 dollárt takarítottak meg a mérnökök. És most már eljutottak oda, hogy a Federal Home Loanhoz fordulhattak építési kölcsönért. A FHA szakértői kiszálltak a helyszínére, megbecsülték a telkek értékét és a legolcsóbb telkek árát 1100 dollárban állapították meg. Egy-

UNIÓT UNIÓVAL TÖRETNEK LE

Két hónappal ezelőtt Pennsylvania állam Somerset megyéjében egy vállalkozó cég, a Guthrie-Ma'sh-Peterson Co. kezdte el egy elsőrendű ut építéséhez, amely Pittsburghot és Harrisburgot nyílegyenesen kötné össze. Azt, hogy ezt megtehessek, csak egy 2,600,000 dollárba kerülő alagút építése révén lehet elérni és ennek az alagutnak az építését is megkezdtek az országutal egy idejűleg.

Egy ilyen sok milliós utépítésnél temérdek munkás kell és a vállalkozó cégnek jelentkezték is munkáért mindazok az épkézláb emberek, akik Somerset megyében községében éltek. Munkát azonban nem kaptak. Nem kaptak azért, mert a vállalkozó cég, hogy biztonságban érezhesse magát, előzetesen szerződést kötött az American Federation of Laborral, hogy a munkára csak annak tagjait alkalmazza, de ennek ellenében nem lesz az építkezés alatt egy sztrájk sem.

Az elutasított és nagyon elkeseredett munkanélküli emberek kereső panasza felverte Somerset megye mezőgazdait. Azt mondták ezek a mezőgazdák, hogy az utépítés költségeit elsősorban nekik kell fizetni, de az onfelől is súlyosan meg vannak terhelve a megye-beli munkanélküliek eltartásának költségeivel, tehát köny-

egy telekre tehát 9000 dolláros házat lehetne építeni, de mivel ezt is közösen végzik, egy ház se fog 6000 dollárnál többbe kerülni. Hasonló házakat azonban 10,000 dolláros áron se lehet kapni.

Tanulság ez arra, hogy az erők egyesítése mire képes. És tanulság arra, hogy milyen óriási hasznokat csinál a közvetítő kereskedelem az ingatlan üzletben.

nyebb lenne nekik, ha ezek a szerencsétlen emberek ismét munkához jutnának. Arra kérték tehát az AFL kebelébe tartozó lokált, hogy ne más vidékről hozzon munkásokat Somerset megyébe, hanem az oda való munkanélkülieket vegye fel tagjai sorába és alkalmazza.

Az AFL eleinte tiltakozott ez ellen, majd úgy tett, mintha engedne. Kijelentette, hogy igazolt községében levőket, ha Somerset megyébe valók. Készséggel vesz fel tagoknak, ha előzetesen lefizetnek 15 dollár belépti díjat és az első hónapra 2 dollár unio tagsági díjat. Szóval akkora összeget, amit egyetlen munkanélküli ember se tud mostanság készpénzben előteremteni.

Ez a csunya játék annyira felforgatta Somerset megye farmerjeit, hogy szétverték az AFL helyi irodáját és megalakították a Somerset County Independent Construction Workers Association nevű önálló uniót, amelybe bevették a megye-beli munkanélkülieket, a kiknek a vállalkozó cég, mint most már szervezett munkásoknak, készséggel adott alkalmazást.

Az önálló unió és a farmerek csakhamar rájöttek azonban arra, hogy az igazi erő a tömegek egyesülésében van és hogy egy kis unió önmagában nem lehet életképes. Szétmentek tehát, hogy mit lehetne egy nagy központi unió erejét állítani a maguk jelentéktelensége mellé. Így jöttek össze a CIO csoporttal, amely kijelentette, hogy az önálló unio tagjait hajlandó saját kebelébe fogadni, ha fejenként 2 dollár belépti díjat és havi 1 dollár tagdíjat fizetnek.

Alig ment el a hire ezeknek az alkudozásoknak, az AFL más vidékekről picketeket hozatott, akik ellepték az utépítést mindaddig, amíg Somerset megye segítséget nem kért. Ezt a segítséget az állami csendőrség formájában kapta meg, amely kivonult a helyszínére, állandóan résen van és nem tűri, hogy az AFL picketelői bárkit is visszatartsanak a munkától.

Ez a lépés nem tetszett ugyan az AFL urainak, de hamarosan rájöttek, hogy nem tudnak rajta segíteni és mivel a CIO embereivel a tárgyalások még nem voltak befejezve, új ajánlatot tettek. Azt, hogy az AFL lezárítja Somerset megyében a belépési díjat 1 dollárra és a tagdíjat havi fél dollárra.

A CIO se maradt hátra. Most már belépési díj nélkül venné át a független unio tagjait a maga kebelébe, de a helyzet odáig fajult, hogy a független unio tagjai most már ekként beszélnek:

— Bevárjuk azt az időt, amikor nekünk fognak fizetni azért, hogy a két nagy csoport közül egyikhez, vagy másikhoz csatlakozzunk.

Ez a gunyos kijelentés mutatja, hogy mennyire lejártak ugy a CIO, mint az AFL tekintélyét az értelmetlen versennyel, amely csak árt a munkásoknak, de nem használ. Kétségtelen, hogy egységes, erős munkás központi szervezetre vagy szervezetre van szükség, de ezt csak egymás kölcsönös megértésével lehet elérni. És ez még nagyon messze van, mint azt a Somerset megyében történetek mutatták.

—o:—
Éppen annyi idő kell ahhoz, hogy valamit rosszul, mint hogy ugyanazt jól tanuljuk meg.

*
Miért nem lehet soha tartós a béke? Mert mikor a legyőzött fél újra megerősödik, akkor állandóan bosszúállásra gondol.

* * *

Hitler se nem iszik, se nem dohányzik, mégis rossz ember.

MINDEN NYOMTATVÁNYT IZLÉSESEN KÉSZITÜNK

Levélpapírok ... Borítékok ... Röpcédulák
Belépti jegyek ... Plakátok ... Számlák
Névjegyek ... Alapszabályok ... Meghívók
Értesítők ... Körlevelek ... Röpiratok
Könyvek ... Címkék ... stb.

A legnagyobb készséggel áll rendelkezésére

LAPUNK NYOMDÁJA

HETI SZEMLE

(Folytatás a 4-ik oldalról)

veset fognak a gyárakban dolgozni, amíg az új modelleket ki nem hozhatják.

Ezt az idén korán fogják megtenni s például a Packard új kocsija augusztus végén már piacra kerülnek. Nem sokkal utána a többi gyárak is készen lesznek, kivéve talán a General Motors üzemet, amelyekben a sztrájkok következtében elkésnek.

A könnyű iparágakban szintén emelkedő üzemmel dolgoznak. Jó viszonyokról számol be a bútortipar, emelkedik a termelés a cipő és ruhaiparban.

Az építőiparban 1929 óta hasonló tevékenység nem volt, mint jelenleg s ez a kisebbszerrű boom az ősz végéig el fog húzódní.

MIRE A KONGRESSZUST

bezárlják, a szövetség és az egyes államok törvényhozásai nem kevesebb, mint tizenkét-ezer új törvénnyel ajándékozzák meg a nemzetet, a törvénykezés terén tehát nem lehet depresszióról beszélni.

Egymaga Florida állam ezer-hatszáz új törvényt kapott az állam törvényhozásától és a többi államok sem maradtak nagyon alul a versenyben.

Máholnap az amerikai polgár életét és szabadságát több törvény fogja korlátozni, mint amennyit az ügyvédek és a hatóságok számon tudnak tartani; csupán azért, mert a nagyobb ügyvédek álló törvényhozások nem hajlandók egészséges reformokat vezetni be az igazságszolgáltatás és törvénykezés terén.

Nem csoda, ha az amerikai polgár minden törvényhozó testületől irtózik és megkönnyebbültlen lélegzik fel, mikor bezárlják a kongresszust.

“ELŐKELO” VENDÉG

érkezett az Egyesült Államokba a múlt héten, akinek a működését érdemes lesz a magyaroknak figyelemmel kísérni.

Még Benes volt köztársasági elnök el sem távozott vakációjára, mikor megérkezett Vojta Benes, a bukott elnök testvére, aki a magyarokat olyan habzó szájjal szidalmazta tavaly minden agitációs gyűlésén.

Nyilvánvaló, hogy Benesnek a tanárkodása is csupán ürügy arra, hogy előadások leple alatt politikai propagandát folytasson, Vojta Benes ur pedig ezt a célját nem is tagadja.

Vannak cseh-barát magyar lapok, amelyek a Benesék agitációs munkáját szimpátiával kísérik (s az egyik már áprilisban azt hazudta, hogy Benes elhagyta ezt az országot, holott csak júliusban ment át Londonba egy pár hétre), de Amerika magyarsága előtt ez a folytonos propaganda nem lehet közömbös.

CSEHORSZÁG JELENLEGI

sorsát egy józan ember sem irigyli, de Benesék nem a cseh szabadság mellett izgatnak, hanem a volt Csehszlovákia életre hívásán dolgoznak, ami más nemzetiségek újabb elnyomatását jelenti.

Bár az amerikai tótok elég világosan leszögezik, hogy a cseh barátságban még egyszer nem kérnek, Benesék még mindig nem a csehek, hanem a cseh-szlovákok meghamisított nevében beszélnek s különösen a ruthének közt agítálnak erősen.

Négy ukrán cílokat szolgáló angol lap jelenik meg ebben az országban, amelyek a magyarok ellen fékevesztetten izgatnak s úgy erre, mint az “ukrainok” washingtoni irodájára megfelelő összegeket kapnak — Benestől.

Azok a magyarok, akik Benest olyan nagyon sajnálják, jól teszik, ha a legkomolyabb dunai-federációs kísérlet törtenetét kutatják, vagy ha erre nem érnek rá, talán lesznek szívesek a Washingtonban megjelenő “ukrain” lapokat figyelemmel kísérni.

AZ EURÓPAI FESZÜLTÉG

engedett ugyan a múlt héten, ez a tény azonban ne tévesszen meg bennünket. — S ne tévesszen meg senkit az az állandó hír sem, hogy Európában háborútól nem félnek.

Az a valóság, hogy Európa népei a helyzettel nincsenek tisztában, hogy a lapok hírszolgálatait korlátozzák minden egyes európai államban és így ott nem érzik, hogy tűzhányó tetején táncolnak.

Ahol nem kell háborútól tartani, ott Lengyelország nem tartana ötvenegy millió embert fegyverben, ott az angol-francia légi flotta közös gyakorlatokat nem tartana és ott államférfiak nem nyújtogatnák nyelveiket egymásra.

Kormányunk feltétlenül kitűnő hírforrásokkal rendelkezik és Washington azt tartja, hogy szeptember végéig, de különösen szeptember havában az európai válság állandóan a fejünk felett van.

A NÉMETEK MOST

Danzig felől csendesebben beszélnek, bár a lengyelek elleni sajtókampány nem szűnt meg és vannak hírek, amelyek szerint a németek és a lengyelek titokban békés megoldás lehetőségéről tárgyalnak.

Anglia mindenesetre világosan és a legnagyobb határozottsággal leszögezte a saját álláspontját: és Hitler tudja, hogy háború nélkül Danzigot elvenni nem lehet. S azt is tudja, hogy mihielyt a lengyelek fegyveres lépéseket tesznek, a Grand Alliance teljes ereje megmozdul.

Hogy ez a “teljes erő” mit jelent, az még mindig nem

dőlt el véglegesen, mert a francia-angol és orosz tárgyalásokat még mindig eredménytelenül, de reményekkel folytatják.

BEVONULTAK A BESOROZOTT

angol katonák és ezzel egy korszak záródott a kontinensen, ahol Anglia volt az egyetlen állam, amely nem sorozott békeidőben.

Ez sokkal fontosabb esemény, mint amilyennek látszik, mert azt mutatja, hogy az angol közvélemény a háborúra teljesen készen van.

A múlt héten a Grand Alliance gyengébb tagjai már kaptak hadi kölcsönöket Londonban és Románia gazdasági kölcsönt is kap a következő napokban.

Ugyancsak Londonban lesz a napokban Sándor szerb régens herceg, aki még nincs rá készen, hogy a németek által tervezett magyar-szerb-bolgár kistengelybe belemenjen.

Sok lelkesedést ilyen tengely iránt a magyarok sem mutatnak, bár a román kormány a békés megegyezést és a jövősznyit majdnem kizárja.

AZ OLASZ KÜLÜGYMINISZTER

állítólág egyelőre üres kezekkel tért haza Spanyolországból, ahol természetesen ünnepelésekkel és barátságosan fogadták, de ahol nem csatlakoztak a tengelyhez.

A spanyol kormánynak bajai vannak odahaza és egyáltalán nincs kizárva, hogy a különböző frakciókból álló Franco-isták összevesznek és fegyverrel rontanak egymásnak.

Meg van rá a valószínűség, hogy háború esetén “jóakaratu” semlegességnél nem megy tovább a spanyol kormány, a melynek nem érdeke, hogy Olaszország a Földközi tenger korlátlan ura legyen a közel jövőben.

A diplomáciai manővereket mindenesetre szorgalmasan folytatják mindkét oldalról és ha háború mégsem lesz ebben az évben, a hozzáértő emberek nagyon kellemesen csaldódnak.

ÉRDEKES MEGEGYEZÉST

kötöttek az olasz és német kormányok. Az Olaszország által a háború után elvett területen másfél-száz ezer német lakosság van, akik a Hitler elmelete szerint a német birodalomhoz tartoznak.

Mint hogy a szövetségesek össze nem veszhettek egymással, most a százötvenezer olaszországi németnek választania kell, hogy átköltözik-e a német birodalomba, vagy Olaszország különböző vidékeire a határról.

S mert ezek a telepítések nagyon súlyos anyagi veszteségekkel járnak, a kiűritendő hegyekből minden idegent kiutasítottak a múlt héten, hogy az erőszakos telepítésnek ne legyenek külföldi tanúi.

Ilyen népcserére már volt példa, mikor a világháború után a török-görög háború végén négyszáz ezer török és görög családot cseréltek ki a két ország közt.

LATIN-AMERIKÁBAN

mozgalmas napok voltak a múlt héten. Ecuadorban ismét katonai puccs készült, amit azonban elég gyorsan elnyomtak és a kormány állítólág ismét biztonságban van.

Mexicóban állami választások zavargásokat váltottak ki két államban, amelyek során közel hatvan embert megöltek. Állítólág kommunista ellenes felkelésekről volt szó és a szövetségi hadsereget kellett

LEGROSSZABBAK A NADRÁGOSAK

A University of Oklahoma beható tanulmányokat folytatott abban az irányban, hogy kik vitték a világháborúba Amerikát és kik próbálkoznak most ugyenezzel a munkával? A tanulmányok és kutatások eredményét H. C. Peterson tanár “Propaganda for War” cím alatt egy könyvbe foglalta össze, amelynek végső megállapítása így szól:

— A világháborúba Amerikát a nadrágos elemek hajszolták bele és most is ezek azok, akik az európai helyzetbe való beavatkozást sürgetik. Valamennyi nadrágos között a legrosszabbak azonban a tollforgatók, az írók, költők és újságírók.

Mielőtt tovább mennénk, hadd végezhessünk először a tollforgatókkal. Ezekre az emberekre nézve kenyérérdek az, hogy mindig és mindenben az angol érdekeket pártfogolják. Írásaikért ugyanis meglehetősen magas tiszteletdíjakat kapnak az angol kiadók részéről, akik azonnal elfordulnak minden olyan amerikai írótól vagy

kivezényelni, hogy a rendet helyreállítsa.

Mexico elnöke egyébként kijelentette a múlt héten, hogy a kisajátított külföldi vagyonokért Mexico tíz év alatt meg fog mindenkinek fizetni.

A TÁVOL-KELETEN

talán megtörtént az első lépés a béke felé, bár természetesen nyilvánosan arról nem igen beszélnek.

A japán-angol tárgyalások kezdetüket vették a hét végén és állítólág ezeket a tárgyalásokat Japán arra akarja használni, hogy Angliát közvetítésre kéri fel Kinával.

A fantasztikusan hangzó hírt elég megbízható forrásból kapták az újságok, bár szokatlan lenne, hogy egy hadviselő állam egy olyan hatalmat kérjen fel a közvetítésre, amellyel nincs a legjobb viszonyban.

Kétségtelen azonban, hogy ha Anglia és az Egyesült Államok barátságos nyomást gyakorolnának Kinára, a fegyvert ott leraknák.

TOVÁBB TART ÉS

állítólág egyre nagyobb méreteket ölt a mongol-japán háboruskodás, amelyben nagy csapatok vesznek részt mindkét oldalról.

A mongol Szovjetet természetesen az orosz Szovjet tankokkal és repülőgépekkel bőségesen ellátja és általában azt hiszik, hogy ezek a határmenti csatározások voltaképpen főpróbát képeznek az eljövendő orosz-japán háborúra.

Érthető, hogy a japán kormány rendkívüli meghatalmazottjai Európába utaztak, ahol a németekkel és az olaszokkal katonai szövetségről fognak tárgyalni.

Ha az angol-francia-orosz katonai szövetség létrejön, a tengely Japánra mindenesetre számíthat.

MAGYAR-AMERIKA

csendes és megvető undorral nézi, hogy az “Északamerikai Demokratikus Szövetség” ismét Magyarország demokráciáját menti meg a new yorki világkiállításra hirdetett gyűlésén ezekben a napokban.

Magyar Amerikában a szervezet kommunista mivoltával tisztában van mindenki és természetesen, hogy a gyűlés egyenesen ártani akar Magyarországot jóhírének a külföldön.

Ez azonban természetes attól a társaságtól, amely annak idején Benest biztosította hűségéről és ajánlkozott neki, hogy “hazája határait megvédi a számára”.

Igaz, hogy Benest és Csehszlovákiát elfelejtették “megvédeni”, de legalább magyar Amerika tisztán lát azóta.

költőtől, aki nem angolbarát. A tollforgatók tehát akkor, mikor az angol érdekeket pártolják, nem őszinték, hanem haszonlesők. A zsebüket védelmezik.

Nagyon szomorú megállapítás ez az amerikai irodalom felől. Egy olyan irodalom, amely a gondolat szabadságát és annak mikéntjét, az egyéni meggyőződés értékét pénzről, anyagi javadalmazástól teszi függővé, nem ér egy hajtőfát. Kitünően állapítja meg Peterson tanár a maga tanulmányában:

— Amerikai írók olyan mértékben az angol közönség soha el nem ismert, mint a mi Mark Twainünket, aki mindig jól érezte magát az angolok között, temérdek kitüntetésben részesült, magában Angliában és gyarmataiban az emberek, az angolok tenyerükön hordták, de ennek dacára Mark Twain szokott tréfás modorban ugyan, de kemény bírálatot írt az angolok felől. Írói szabadságát nem rendelte alá annak, hogy esetleg angol tiszteletdíjai elmaradnak, hanem megmondta nyíltan, hogy amit az angol szemé meglát, azt a keze még véletlenül se hagyja ott.

Sajnos, az utána következő amerikai írók nemzedék nem tudott ilyen magaslatra emelkedni, amin Peterson tanár nem is csodálkozik, mert “hiszen nincs meg bennük az az igazi írói tehetség”, amelynek birtokában függetlenek lehetnének.

Aki alaposan tanulmányozza az 1917 előtt és 1917-ben történeteket, az hamarosan rájön arra, hogy nadrágos osztály volt az, amely szinte hiszterikus módon követelte azt, hogy siessünk az “angol testvérek” segítségére. Az a társadalmi osztály tette ezt, amelynek legnagyobb hatása van az egyszerűbb tömegekre. A tanulatlanság elemek mindig a tanultabbak felé néznek és azoktól várják az irányítást.

Az angolok hamarosan felismerték ezt a jelenséget és ezért küldték át a maguk közeposztályának nevesebb tagjait Amerikába, hogy a mi nadrágosainkat befolyásolják. Ma se tesz egyebet Anglia. Abból, hogy az amerikaiak angolbarát megnyilatkozásai milyen mértékben egyformák, ugyanazon gondolat és ötletkörben mozognak, meg lehet ítélni, hogy közös forrásuk van és pedig Londonban.

Nadrágosaink papagály módjára ismételtetik azt, amit a szájukba rág az angol politika. Utána kellene nézni annak, hogy vajon a látszólag erkölcsi okokból eredő lelkesedés mögött nincs-e valami nyomosabb dolog is. Mint az irodalom embereinél. Az írói tisz-

teletdíjak kérdése. Vagy annál rejtettebb valami.

Peterson tanár meglepőnek találja azt, hogy az angolok milyen biztosra veszik az amerikai nadrágos elemet. Kétségünk sincs benne, hogy háború esetén a nadrágosok Anglia mellett lesznek az Egyesült Államokban és el fognak ismét nyomni minden józan tiltakozást a maguk ékeket verő lármájával.

Nem tagadja azt, hogy mikor tényleges harcra került a sor, az amerikai nadrágos elem páratlan bátorságot tanúsított, de nem talál magyarázatot arra a rendkívüli lelkesedésre, amely az amerikai közeposztályt annyira felhevítette. Tömeg hisztériának tulajdonítja a hisztikus viselkedést és azt óhajtáná, hogy azt a főiskolák jó előre hűtsék le és tartsák a nemzet érdekében jó mederbe.

A kutatások eredményét összefoglaló tanulmány nem éppen kellemes olvasmány Amerika részére, mert legértékesebbnek tartott társadalmi osztályát mutatja fel igazi színében. Megállapítja róla, hogy ez a társadalmi osztály a legkönnyebben befolyásolható és ennél fogva nem nagyon alkalmas a nemzet vezetésére.

Jellemző, hogy ezt mondja a bolsevik rendszer is, amely Lenin könyvében olvashatja, hogy az államrendszerek és társadalmak legértékesebb eleme a nadrágos osztály, amely még a saját érdekeit se tudja felismerni. Messze mögötte marad a munkásságnak és a bolsevik szerint nem érdemes arra, hogy kivételes helyzetet kapjon a proletár diktatúrában. Csak fel kell használni és eldobni, mint a kifacsart citromot.

—:—
Éppen annyi idő kell ahhoz, hogy valamit rosszul, mint hogy ugyanazt jól tanuljuk meg.

BYUS MANKIN LUMBER Co
Fűrész és építkezési anyagok nagyban és kiskisben
Telefon 1090
N. KANAWHA és ELKINS ST.
BECKLEY, W. VA.
(411)

SZENT ERZSÉBET ÁRVA ÉS AGGMENHÁZ

Detroit, Michigan

Hálás köszönettel nyugtázzuk a legutolsó jelentésünk (június elseje) óta beérkezett következő kegyes adományokat:

Vasárnapi “penny”-gyűjtés a templom ajtóban, Detroit Szt. Kereszt hitközség, június 7-től június 25-ig \$29.03.

A Szt. Erzsébet Rom. Kat. Árvaházi Szövetség — “Tulipánkert” — Detroiti Osztályának adománya \$20.00, Schemanek Károly és családja, Bethlehem, Pa. \$6.00.

Öt-öt dollárt adtak: Heller Kálmán, Detroit, Mich. és DuPont Károlyné, Toledo, O.

\$3.50 ajándékozott: Polgári Kör, Barberton, O.

\$2.50 ajándékozott: Verhovay Segély Egylet 34-ik fiók, Pittsburgh, Pa.

Két-két dollárt adtak: Svoeren Lajos, Racine, Wis., Mrs. Lendvay, New York, N. Y., Péter Istvánné, So. Bend, Ind., Novák Lajos, Osceola, Pa.

Egy-egy dollárt adtak: özv. Balázs Józsefné, Detroit, Mich., Bence Istvánné, Detroit, Mich., Süth Istvánné, So. Bend, Ind., Vincen István és neje, Detroit, Mich., Hóvízi András, Detroit, Mich., Agárdy János, Lockwood, O., Fábán Zsigmondné, So. Bend, Ind., Mrs. Anna Palencsár, Toledo, O., V. W., Flint, Mich., Dizmacsek Gyula, Pittsburgh, Pa., N. N., Detroit, Mich., Matyi Ferenc, Detroit, Mich.

Toledói Szt. István hitközség templom gyűjtés \$75.79.

HA SZÜKSÉGE LENNE SÍRKÖRE

Felajánljuk szolgálatunkat önnek, segíteni a temetőben felállítandó sírkövekre vagy fejre kiválasztásában. Sírkövek már \$12.00-ért kaphatók. Írjon egy levelező lapot és megbeszéljük felkerest önt otthonában.

SEARS MONUMENT WORKS

510 VIRGINIA AVE
Phone 24-081
CHARLESTON, W. VA.

Digestible as milk itself!

... this cheese food with the deliciously mild Cheddar flavor

Let the family have this nutritious cheese food often . . . in sandwiches, in casserole dishes, and, melted, as a smooth sauce for eggs or sea food.

— VANNAK DOLGOK, AMIKET —
szívesen mulasztunk el még ugys, ha évente ötvenkétszer van alkalom reá, hogy megtegyük azt.
Előfizetőink évente ötvenkétszer nézhetik meg, hogy mikor jár vagy járt le az újságjuk és aki hátralékos, láthatja, hogy itt az ideje a fizetésnek
— NÉZZE MEG A CIMSZALLAGJÁT —

HALLGASSA
MINDEN SZOMBAT D. U. 1/4-KOR
A BLUEFIELD, W. VA.
WHIS Rádió-Állomást
amely ebben az időben Dobos András rendezésében
MAGYAR PROGRAMOT AD
TÁMOGASSA
minden jó magyar ezt a rádió órát, hogy a magyar zene, a magyar szó el ne nemúljon a déli szénmezőkön.

SZARVAS PÁL (INDIÁN)

a végzet akarata folytán elmehegett örökre és mulandó teste porrá és hamuvá változik, de lelkének bájosan kedves dalai megmaradnak továbbra is mindnyájunk gyönyörűségére. Magyar költő volt Szarvas Pál (Indián) és állílik a másik nagy magyar költőnek keserű mondása:

— A költő és a sorsharag egy anyaméhből született... Szarvas Pál (Indián) után se maradt földi vagyon, csak nehéz gondok és egy csomó díszes, értékes könyv, amelyek

HETI STRÓFÁK

cím alatt azokat a kedves, ötletes, mindig derűt keltő verseket foglalják magukban, amelyek révén Szarvas Pál (Indián) tolla hétről-hétre annyi gyönyörűséget szerzett nekünk.

Aki méltó módon akar áldozni a korán elhunyt, jeles magyar költő emlékének, az rendelje meg ösvényétől egy dollár (\$1.00) ellenében ezt a páratlan munkát és olvasgassa időről-időre, hogy ébren tartsa Szarvas Pál emlékeztetést az idők teljére.

A cím, ahol 1 dollár beküldése ellenében a könyv megkapható:

Mrs. PAUL SZARVAS
1630 Broadway Pittsburgh, Pa.

LESZ EZ MÉG ROSSZABBUL IS

A mi falunk határában élt az én életem során legokosabb embere, az öreg Bardócz Tamás, akiről hébe-korba már megemlékeztem, de sohase mondtam eleget felőle. Ha könyvbe foglalnák mindazt a sok bölcsességet, ami Bardócz Tamás agyában forgott, új bibliája lenne a világnak. No, ne ijedjen meg senki, mert nem lenne az valami vaskos kötet, nyomtatásban aligha lenne ki bár egy oldalt is, mert hiszen éppen abban rejlett Bardócz Tamás legnagyobb bölcsessége, hogy esztendőben egyszer nyitotta ki a száját olyan céltalattal, hogy valamit kiadjon belőle. Ugy vélte, hogy a száj inkább betevésre való. Ételek és italok minél nagyobb mennyiségben való befogadására. Szóval hűsögesen ragaszkodott az igazi Irás szavaihoz:

— Nem az árt az embernek, ami kemény a száján, hanem ami kijön.

Mindezekből azonban, amiket eddig fecsegtem, aligha jön rá bárki is arra, hogy milyen végtelen volt Bardócz Tamás bölcsessége. De nyomban meglátjuk azt, annak határtalan voltát, ha tudjuk, hogy bármi történt a föld hátán, arra Bardócz uram végtelen nyugalma csak azt mondta:

— Lesz ez még rosszabbul is.

Mikor negyvenkilencben az orosz cár ökegyelmének hadai végigszágoltak Kossuth seregén, Bardócz Tamás idejekorán meg lógott Világosról. Lóra kapott, neki vágott a nagy Alföld irányának, mezőn, réten, mocsarakon keresztül átvirgódott Debrecen alá, Halápig, ott meg már otthon volt, mert ott kezdődött az a mocsaras vidék, ami keleti irányban az ecseti lápba futott. Magyar csendbiztos se érte ott utól a menekült, annál kevésbé az orosz kancsuka, vagy osztrák zsan-dár.

Az elnyomatás keserű éveit ott élte át Bardócz Tamás. Ott mesélték neki az aradi Golgotha felől, Haynauról, Bachról, fináncról, cseh tisztviselőkről, szörnyű elnyomásról. De lett légyen akármilyen szomorú a nóta, Bardócz Tamás mindenre csak azzal a bölcs mondással felelt:

— Lesz ez még rosszabbul is!

És mivel az emberek belátták, hogy lehetnének a dolgok rosszabbul is, börtét is nyuzhatná a magyarnak, talpát is bottozhatná, megnyugodtak benne, hogy rossz ugyan a rossz, de mégis csak jobb, mintha rosszabb lenne.

Domahidy Ferenc, a megye főispánja később például azon panaszkodott, hogy harmadik esztendeje hordja már ócska ködmönét, mert nincs pénze újra. Ha volna nyomban ott terem az osztrák finác és viszi adóba a ködmönre való pénzt. Szép szóval, ha adják, erőszakkal, ha huzakodnak vele. Amint legkeserűbben panaszkodott volna tulajdon ősi kuriajának ebédjében, bizalmas barátainak társaságában, egyszer csak megszólalt Bardócz Tamás:

— Hallod-e Feri, mennyi borod van még ebből a jófajta sikárlóiból?

— Van még vagy ötven hordóra való. Eltart addig, amíg élünk.

Amire Bardócz nyomban megnyugtatta:

— Látod-e Feri, milyen boldondok beszélsz, mikor tudod, hogy lehetne ez rosszabbul is. Teszem azt, lehetne úgy, hogy fogytán lenne ez a jó borod, vagy lehetne ugyanis, hogy mi a gyp alatt nyugodnánk és más iddögálna itt helyettünk.

Mikor meg Uray Béla, a tanfelügyelő panaszkodott a maga bajáról, hogy már pennának való libatollat se lehet kapni, mert a sok osztrák hivatalnok mind elkobozza, akkor is csak azt mondta Bardócz Tamás:

— Lehetne ez rosszabbul is, Béla.

— Ejnye no, ha már írni se lehet, hát hogy lehetne rosszabbul?

Amire Bardócz Tamás megmagyarázta szeliden a dolgokat:

— Hát most ott tartunk, hogy mi megesszük a libát, az osztrák meg elviszi a tollát. Ha azonban az osztrák enné a libát és nekünk maradna a tolla, az mindenképpen rosszabb lenne.

De a legjellemzőbb esetet jóval később, az újra kivirult szabadság idején jegyeztem fel Bardócz Tamás felől.

Kánikula volt a mi vidékünkön, olyan meleggel, hogy tíz nappal korábban ért be a dinnye, mint máskor szokott. Ebben a kábitó hőségben találkoztam a piac közepén Gellért polgármester Bardóczczal, akit nyomban megszólított:

— Hova és merre, Tamás?

— Fürödni megyek. pajtás, mert túl sok nekem ez a meleg.

— Ejnye, ejnye, Tamás, az bizony jó gondolat. Nekem se lenne károm belőle, ha elmennek veled az uszodába.

Amire Bardócz Tamás odavetette:

— Csakhogy én nem az uszodába megyek ám, hanem a gőzfürdőbe.

Meghökken a szóra Gellért polgármester és gyanakodva nézett Bardóczra:

— Elment a te eszed, Tamás, hogy ilyen pokoli hőségben a gőzfürdőbe indulsz az uszoda helyett?

Amire aztán teljes ragyogásában tárult fel Bardócz Tamás bölcsessége:

— De bizony ide hallgass, barátom! Ha elmegyek az uszodába, a hideg víz lehűt egy-két pillanatra, de azután ismét csak olyan melegem lesz, mint azelőtt volt. De ha a gőzfürdőbe megyek, ott öt percig ugyan kutya melegem van, de ha ki-jövök belőle, olyan hűvös a levegő, hogy felfrissülök tőle egészen napra. A jó után a kicsi rossz is nagyon rossz; de a rossz után a kicsi jó is nagyon jó.

* * *

Hát ennek a Bardócz Tamásnak bölcsessége jut mostanság eszembe. ahányszor panaszos szót hallok a mai világ elől. Hej pedig jóformán egyebet se hallok mostanság, akármerre nézek. Amerikában nincs munka, milliókban számolják a munkanélkülieket. Európában? No arról jobb, ha nem is beszélünk. De azért nincs igaza annak, aki azt mondja, hogy elértük a rossz tetőpontját. Nem biz azt! Lehet ez még rosszabbul is. Sokkal rosszabbul. És ha megnyugsunk abban a gondolatban, hogy lehet csakugyan rosszabbul is, akkor valahogyan csak elviseljük a mai rossz állapotokat. Hiszen nem tartanak azok örökké úgyse, legfeljebb a sír szájáig. Bár ha hihetnek a papoknak, akkor még csak azon túl jut a leg-rosszabbhoz.

kakasházi Kakas Márton.

A BIZTOSÍTÁSI VIZSGÁLAT

A szövetségi törvényhozás O'Mahoney szenátor vezetése alatt a biztosító társaságok ügyeinek megvilágítására tudvalevőleg vizsgálatot folytat. Jóakaratu szándékkal indult ez a vizsgálat, mert igen nagy baj lenne abból, ha a nagy közönségnek biztosító intézményeinkben való hite megrendülne és ezt a nemzet érdekében el kell kerülni.

A vizsgálat során kihallgatták a Metropolitan Life igazgatósági elnökét, akinek neve Frederick H. Ecker és aki pénzembereknek meglepő őszinteséggel felelt minden hozzáintéztet kérdésre azzal, hogy társulatának nincs semmi titkolni valója.

Egy adat volt az, ami mindenkinél a figyelmét megragadta és amire Frederick H. Ecker különösen felhívta a bizottság figyelmét. Ez az adat ezeket mondja:

— Az összes biztosítások közül csak 18 százalék éri el a teljes megérés korát, illetve a biztosított ügyfeleknek csak 18 százaléka tesz eleget az egyezségnek.

Száz közül nyelcvankét esetben idő előtt hagyják abba a biztosítást, tehát kevesebb pénzt kapnak vissza szerződés szerint a biztosított felek, mint

amennyit befizettek, akármilyen elintézési módot is választanak akkor, amikor a biztosítást abbahagyják. Ez természetesen erősíti a biztosító intézmény pénzügyi alapjait, de megállapítható, hogy az ilyen könnyű kereset kedvéért a biztosító társaságok soha nem biztatják ügyfeleiket, hogy hagyják abba a biztosítási díjak fizetését. Éppen ellenkezőleg, minden lehető megtesznek, hogy a díjak további fizetésére bírják rá az ügyfeleket.

Bár a biztosító társaságok részéről bizonyos ideges aggodalom érezhető, kétségtelen, hogy a törvényhozás nem fog most olyan intézkedéseket hozni, amelyek a rendszerre károsak lennének, mert az az egész nemzeti érdekekre nézve veszedelmes lenne. Csak arról lehet szó, hogy a közönségre nézve méltányosabb és előnyösebb biztosítási rendszert dolgozzanak ki és valósítsák meg.

Amennyit befizettek, akármilyen elintézési módot is választanak akkor, amikor a biztosítást abbahagyják. Ez természetesen erősíti a biztosító intézmény pénzügyi alapjait, de megállapítható, hogy az ilyen könnyű kereset kedvéért a biztosító társaságok soha nem biztatják ügyfeleiket, hogy hagyják abba a biztosítási díjak fizetését. Éppen ellenkezőleg, minden lehető megtesznek, hogy a díjak további fizetésére bírják rá az ügyfeleket.

Bár a biztosító társaságok részéről bizonyos ideges aggodalom érezhető, kétségtelen, hogy a törvényhozás nem fog most olyan intézkedéseket hozni, amelyek a rendszerre károsak lennének, mert az az egész nemzeti érdekekre nézve veszedelmes lenne. Csak arról lehet szó, hogy a közönségre nézve méltányosabb és előnyösebb biztosítási rendszert dolgozzanak ki és valósítsák meg.

THE KANAWHA VALLEY BANK

CHARLESTON, W. VA.

A Federal Reserve System és a Federal Deposit Insurance Corporation tagja. West Virginia állam egyedüli bankja, mely tőkeletes Külföldi Osztályt tart fenn.

PÉNZKÜLDÉS dollárban, vagy bármely más pénznemben a legméltányosabb árfolyamon. HAJÓJEGYEK minden vonalra.

KÖZJEGYZŐI ÜGYEK szakszerű intézése.

CSANÁDY PÉTER
Külföldi Osztályvezető.

A Magyar Bányászok EZÜST KÖNYVE

lesz a jövő évre szóló és már munkában levő

Magyar Bányásznaptár

Ez a könyv lesz a Magyar Bányászlap huszonöt éves jubileumi esztendejének a koronája, amely ugy tartalmazza, mint külső kiállításában felel meg minden eddigi Amerikában megjelent magyar naptárt.

KOVÁCSOLT EZÜST FÖDÉLBE

adjuk ki az amerikai magyar bányászlet ezüstkönyvét, hogy örök emléket képezzen mindazoknak a házában, akik az elmúlt negyedszázad folyamán a bányászok szénporos kenyerét ették.

A könyv terjedelme nagyobb lesz minden eddig kiadott amerikai magyar naptárnál, mert

300 OLDAL TERJEDELEMBEN

adjuk ki a jubileum emlékére a diszkönyvet.

Míthogy ennek a terjedelmes munkának az előállításához költséges, nem fogunk abból csak annyit nyomni, amennyi rendelést és előjegyzést kapunk előre.

Szíveskedjék már most bejelenteni mindenki, hogy hány példányra tart igényt, hogy elegendő lesz-e egy darab a számára, vagy küldeni akar abból rokonainak és barátainak az Ohazába, vagy ebbe az országba.

NEM-ELŐFIZETŐINKNEK PÉNZÉRT NEM ARUSITJUK A MAGYAR Bányászlet EZÜSTKÖNYVÉT, DE ELŐFIZETŐINK ANNYIT RENDELHETNEK BELŐLE, AMENNYIT AKARNAK.

A könyv tartalma meglepő, új és színes lesz és joggal állítjuk, hogy hasonló munkát itt még magyar nyelven nem adtak ki és valószínűleg soha többé nem adnak ki.

A 300 OLDALAS NAGY, EZÜSTKÖTÉSŰ EZÜSTKÖNYVÉRT, ANNAK CSOMAGOLÁSÁÉRT ÉS SZALLÍTÁSÁÉRT EZ ÉVBEN DARABONKÉNT 35 CENTET KERÜNK.

Az eddig megjelent Bányásznaptárak egy fonton belüli súllyal bírtak, a jövő évi ezüstkönyv nehezebb lesz, két fontos posta-portót kell utána fizetnünk, azért kérünk a naptárért 35 centet darabonként.

Szíveskedjék a rendelését, vagy az előjegyzését beküldeni minél előbb, hogy júniusban, mikor a könyvet nyomni kezdjük, tisztában legyünk a kívánt mennyiséggel.

Mindig Bizalommal Fordulhat
Az Amerikai Magyar Református Egyesület
WASHINGTON, D. C.

BÁNYAVIDÉKI OSZTÁLYAIHOZ

ha tökéletes birtonsági életbiztosítást akar magának vagy családjá tagjainak. Beállítás 1-től 60 éves korig. A rendes biztosítás mellé baleset és 45 éves korig betegségyel biztosítás is szerezhető

Kerületi szervező:

TUSAI B. MIHÁLY
61 West St.
Morgantown, W. Va.

POCAHONTAS, VA.
Megbízottunk:
49 KOVÁCS PÁL
Box 301

RED JACKET, W. VA.
Megbízottunk:
75 MOSOLYÓ ISTVÁN
Box 118

BARTON, O.
Megbízottunk:
76 HEGEDŰS JÓZSEF
Rt. No. 1, Belmont, Ohio

MORGANTOWN, W. VA.
Megbízottunk:
153 MOLNÁR GÉZA
413 Round St.

DOBRA, W. VA.
Megbízottunk:
169 VESZPRÉMI GÉZA
Box 32, Monaville, W. Va.

THORPE, W. VA.
Megbízottunk:
173 RADNÓCZY JÓZSEF
Box 253

LYNCH, KY.
Megbízottunk:
204 BARTHA GÁBOR
Box 784

CAPELS, W. VA.
Megbízottunk:
206 BUCKMAN SÁNDOR
Box 26

FARMINGTON, W. VA.
Megbízottunk:
211 OROSZ SÁNDOR
Box 427

BARRACKVILLE, W. VA.
Megbízottunk:
212 BENDZSÁK KÁROLY
Box 218

LOGAN, W. VA.
Megbízottunk:
213 VESZPRÉMI GÉZA
Box 32, Monaville, W. Va.

RIVESVILLE, W. VA.
Megbízottunk:
222 MOLNÁR JÓZSEF
Box 182

HELEN, W. VA.
Megbízottunk:
248 HAJNÁL JÓZSEF
Box 82, Skelton, W. Va.

BOOTH, W. VA.
Megbízottunk:
291 SÁRKÓZI IMRÉNÉ
Box 84

IDA MAY, W. VA.
Megbízottunk:
296 SIKE JEREMIAS
Box 146, Carolina, W. Va.

WEIRTON, W. VA.
Megbízottunk:
299 REHÓ ZSIGMOND
Box 215

TRIADÉLPHIA, W. VA.
Megbízottunk:
301 GÉGENY TAMÁS
Box 181, Elm Grove, W. Va.

CHATTAROY, W. VA.
Megbízottunk:
304 KOCSAL GYÖRGY
P. O.

GALLOWAY, W. VA.
Megbízottunk:
306 VARGA JÓZSEF
Box 11

MARTINS FERRY, O.
Megbízottunk:
309 ANTAL GYÖRGY
19 Zane Highway

SABRATON, W. VA.
Megbízottunk:
316 OROSZ ANDRÁS
Box 92

BOBTOWN, PA.
Megbízottunk:
317 MOLNÁR JÓZSEF
P. O.

GLEN ROGERS, W. VA.
Megbízottunk:
319 ZSIGRAY ISTVÁN
Box 136

MAJESTIC, KY.
Megbízottunk:
322 KÁBÁI JÁNOS
Box 14

VALASSZA KI melyik osztály van legközelebb az ön lakóhelyéhez s lépjen érintkezésbe felvétele felől a kaluzban feltüntetett ügykezelőnkkel, aki szívesen ad felvilágosítást

The
HUNGARIAN REFORMED CHURCH
OF AMERICA

